

SĄD NAJWYŻSZY

Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego

Do druku nr 660

Warszawa, 02 października 2024 r.

BSA II.021.65.2024

Pan

Dariusz Salamończyk

Zastępca Szefa Kancelarii Sejmu

Szanowny Panie Ministrze,

w odpowiedzi na pismo z dnia 5 września 2024 r., znak: SPS-WP.020.210.5.2024, mając na uwadze treść art. 1 pkt 4 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (tekst jednolity: Dz.U. z 2024 r. poz. 622), w załączeniu uprzejmie przesyłam uwagi Sądu Najwyższego do **poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych**.

Z poważaniem,

dr hab. Małgorzata Manowska
/podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym/

2-OY SZEFA NS
DS. 1804. 413. 2024
15.10.2024

WYDZIAŁ OBSŁUGI PREZYDIUM SEJMU
L. dz. SPS-WP.020.210.13.2024
Data wpływu 15.10.2024r.

BSA II.021.65.2024.

OPINIA

w sprawie polskiego projektu ustawy o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych

Przedłożony projekt, nadesłany przy piśmie Zastępcy Szefa Kancelarii Sejmu z dnia 5 września 2024 r. (SPS-WP.020.210.5.2024) dotyczy zmiany ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. Celem projektu jest stopniowa likwidacja obowiązku zapłaty składek na ubezpieczenia społeczne przez przedsiębiorców. Podleganie ubezpieczeniom społecznym byłoby dobrowolne. Autorzy propozycji wskazują, że wysokość obciążenia finansowego przedsiębiorców jest bardzo wysoka. W 2025 r. wzrośnie do poziomu 1800 zł miesięcznie, co powoduje, że kwota ta stanowi istotną barierę w rozwoju firm. W ocenie projektodawców, zmiana będzie miała pozytywny wpływ na sytuację mikro, małych i średnich przedsiębiorców.

Konstytucyjne ramy kształtowania zasad zabezpieczenia społecznego zostały pozostawione swobodzie ustawodawcy zwykłego (art. 67 ust. 1 zdanie 2 Konstytucji RP). Decyzja w przedmiocie zwolnienia z obowiązku składkowego nie wywołuje zatem zasadniczych wątpliwości. Problem w tym, że zgodnie z założeniami konstrukcyjnymi zmienianej ustawy, skutkiem braku opłacania składek jest utrata jakiegokolwiek ochrony na wypadek zajścia jakiegokolwiek ryzyka socjalnego. Dotyczy to wypadku w związku z prowadzeniem działalności, niezdolności do pracy z uwagi na stan zdrowia, choroby czy w końcu dożycia wieku emerytalnego. Oznacza to, że w razie ziszczenia się jednego z wymienionych ryzyk, przedsiębiorca nie nabędzie prawa do żadnego świadczenia. O ile jeszcze w przypadku krótkotrwałej (przemijającej) niezdolności do pracy możliwy będzie powrót do wykonywania działalności, o tyle w razie trwałej niezdolności jakakolwiek aktywność zawodowa będzie wykluczona. Składka na ubezpieczenia społeczne jest wprawdzie daniną publiczną, ale będącą ceną ubezpieczeniowej ochrony. Doświadczenia historyczne dowodzą, że obowiązek składki ma głęboki sens, albowiem dobrowolność jest raczej wyjątkiem, aniżeli regułą. W praktyce więc, osoba nieubezpieczona, która uległa zdarzeniu losowemu, uniemożliwiającemu uzyskiwanie środków utrzymania, zdana pozostaje na pomoc członków rodziny, dla których utrzymywanie osoby całkowicie niezdolnej do pracy jest z reguły finansowo nie do udźwignięcia, względnie na bardzo niskie świadczenia z pomocy społecznej.

Nie negując więc idei zwolnienia z obowiązku składkowego, konieczna jest refleksja nad kwestią zabezpieczenia społecznego przedsiębiorców, którzy nie opłacali składki, w razie ziszczenia się ryzyk socjalnych objętych powszechnym ubezpieczeniem społecznym, albowiem nadal – na podstawie art. 67 ust. 1 zdanie 1 Konstytucji RP – zmiany obowiązującego prawa, nie mogą niweczyć istoty prawa do zabezpieczenia społecznego, którym zgodnie ze obowiązującymi standardami międzynarodowymi jest konieczność zagwarantowania minimalnej ochrony. Z tych względów, zwolnienie z obowiązku zapłaty składki przedsiębiorców, powinno prowadzić do próby unormowania minimalnych zasad ochrony tej grupy społecznej.